

Streszczenie

Zgrupowania saproksylicznych chrząszczy (Coleoptera) w borach bagiennych Lasów Sobiborskich

Badania zgrupowań saproksylicznych chrząszczy (Coleoptera) przeprowadzono w Lasach Sobiborskich w latach 2014-2015. Do odłowów użyto pułapek ekranowych typu Netocia, zawieszonych na 25 pniach martwych sosen, na dwóch wysokościach – 1 m i 6 m. W każdym sezonie badawczym (kwiecień – październik) przeprowadzono 6 kontroli pułapek.

W trakcie badań odłowiono 8 191 chrząszczy, należących do 414 gatunków. Saproksyliczne chrząszcze reprezentowane były przez 5 910 osobników, 209 gatunków i 42 rodziny. Z tej grupy saproksylofile sosny to 168 gatunków, a saproksylobionty sosny to 41 gatunków.

Wykazano m.in. rzadko i bardzo rzadko spotykane gatunki, takie jak: *Ampedus hjorti* (RYE), *Bothrioderes bipunctatus* (GMEL.), *Chrysobothris igniventris* Reitter, 1895, *Denticollis borealis* (PAYK.), *Dermestoides sanguinicollis* (FABR.), *Dircaea australis* FAIRM, *Mycetophagus fulvicollis* FABR., *Cucujus cinnaberinus* (SCOP.), *Peltis grossa* (L.), *Leiestes seminiger* (GYLL.), *Phryganophilus auritus* MOTSCH., *Pteryngium crenatum* (FABR.), *Scaphisoma balcanicum* TAMAN., *Sphaeriestes bimaculatus* (GYLL.), *Xylita laevigata* (HELLEN.), *Zilora ferruginea* (PAYK.) i *Z. obscura* (FABR.).

Zaobserwowano 272 gatunków Coleoptera nowych dla Lasów Sobiborskich.

Wysokość od powierzchni ziemi istotnie różnicuje zgrupowania saproksylicznych chrząszczy pod względem gatunkowym. Na wysokości 1 m zaobserwowano 52 gatunki wyłączone, na 6 metrach – 41. W dolnych partiach dominowały zoofagi i mycetofagi, subdominantami były kambiofagi i ksylofagi, a w wyższych partiach pnia dominowały zoofagi i mycetofagi przy współdominacji ksylofagów.

Określono wskaźniki faunistyczno-ekologiczne zgrupowań saproksylicznych chrząszczy. Przyjęty one odpowiednio wartości dla 1 m: wskaźnik Margalefa (d) – 47,06; wierności zgrupowania (QF3) – 1396,42; wartości faunistycznej zgrupowania (QR) – 371,06; wartości przyrodniczej zgrupowania (WF3R) – 29,73 oraz dla 6 m: d – 45,93; QF3 – 960,61; QR – 292,28; WF3R – 25,03. Bory bagienne Lasów Sobiborskich charakteryzują się dobrze zachowanymi zgrupowaniami saproksylicznych chrząszczy. Wskazują na to m. in. gatunki rzadkie i relikty lasów o charakterze pierwotnym. Zachowaniu bogatego pod względem gatunkowym zgrupowania saproksylicznych Coleoptera sprzyja też ochrona obszarowa (rezerwat „Trzy Jeziora”, obszar Natura 2000 – Lasy Sobiborskie, rezerwat biosfery „Polesie Zachodnie” oraz Sobiborski Park Krajobrazowy).

Słowa kluczowe: chrząszcze saproksyliczne, sosna, bory bagienne, martwe drewno, Lasy Sobiborskie

Abstract

Assemblages of saproxylic beetles (Coleoptera) at marshy pine forests of the Sobibór forests

Study of saproxylic beetles (Coleoptera) assemblages they carried in Forests Sobiborskie in 2014-2015 years. For catchings they used on-screen traps of the type Netocia, hung on 25 trunks of dead pines at two heights – 1 m and 6 m. In every research season (April – October) 6 inspections of traps were conducted.

In the course of study 8191 beetles belonging to 414 species were caught. Saproxylic beetles were represented by 5910 specimens of 209 species and 42 families. At 1 m level 168 species were caught and at 6 m level – 156 species. In this group, were represented by 209 species, which 168 species are pines saproxylophilic are 168 species, and 41 species are pines saproxylobiontic.

Species among others rarely and very much rarely come across were demonstrated, so as: *Ampedus hjorti* (RYE), *Bothrioderes bipunctatus* (GMEL.), *Chrysobothris igniventris* Reitter, 1895, *Denticollis borealis* (PAYK.), *Dermestoides sanguinicollis* (FABR.), *Dircaea australis* FAIRM, *Mycetophagus fulvicollis* FABR., *Cucujus cinnaberinus* (SCOP.), *Peltis grossa* (L.), *Leiestes seminiger* (GYLL.), *Phryganophilus auritus* MOTSCH., *Pteryngium crenatum* (FABR.), *Scaphisoma balcanicum* TAMAN., *Sphaeriestes bimaculatus* (GYLL.), *Xylita laevigata* (HELLEN.), *Zilora ferruginea* (PAYK.) and *Z. obscura* (FABR.).

For Sobiborskie Forests 272 new species, were been observed.

Height from the surface of the earth significantly differentiates the assemblages of saproxylic beetles in terms of species. At the level of 1 m, 52 exclusive species were observed, at 6 meters – 41. The Lower parts were dominated by zoophagous and mycetophagous, subdominants were cambiophagous and xylophagous, and in the higher parts of the trunk dominated by zoophagous and mycetophagous in the co-domination of xylophagous.

Rates were determined faunisti-ekologic of saproxylic beetles assemblages. They assumed values for 1 m, respectively: Margalefa index (d) – 47.06; fidelity class (QF3) – 1396.42; the index of community faunal value (QR) – 371.06; the index of the nature conservation value of a community (WF3R) – 29.73 and for 6 m: d - 45.93;

QF3 – 960.61; QR – 292.28; WF3R – 25.03. The boggy forests of the Sobiborskie Forests are characterized by well-preserved assemblages of saproxylic beetles. This is indicated, among others rare species and relics of primeval forests. The preservation of the species rich saproxylic Coleoptera assemblages is also favored by area protection (reserve “Trzy Jeziora”, Natura 2000 – Sobiborskie Forest, biosphere reserve “Polesie Zachodnie” and Sobiborski Landscape Park).

Key words: saproxylic beetles, pine, bog forests, dead wood, Sobiborskie Forest